

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาชะเมา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

อุทิศ แสงส่อง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2549

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ อุทิศ แสงผ่อง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

อินส

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์

อินส

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลิ มาพุทท)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.มนตรี เข้มกลีกร

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร)

วันที่...๓๐...เดือน...พฤศจิกายน... พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำงานนิพนธ์ ครั้นนี้ จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ถึงอำเภอเขาคิชฌกูฏ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2 ที่อำนวยความสะดวกในการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้และเก็บข้อมูล ตลอดจนข้าราชการครูทุกท่านที่สละเวลา ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งตาอินทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและเป็นกำลังใจให้งานนิพนธ์นี้สำเร็จเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

อุทิศ แสงผ่อง

48950192: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ/ ผู้บริหารสถานศึกษา/ กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ/

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

อุทิศ แสงผ่อง: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 (SUPER LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN KHAO KHITCHAKUT SUB-DISTRICT UNDER THE OFFICE OF CHANTHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA 2) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ภาวดี อนันต์นาวี, กศ.ด. 115 หน้า. ปี พ.ศ. 2549

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การบริหาร และประเภทสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จำนวน 119 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 56 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)
3. ผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษามาก และประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาน้อย มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่บริหารสถานศึกษาประเภท ประถมศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษา และมัธยมศึกษา มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ยกเว้นด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก และด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
คำถามในการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
สภาพการบริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่	
การศึกษาจันทบุรี เขต 2.....	13
แนวคิดทฤษฎีผู้นำและภาวะผู้นำ.....	20
ภาวะผู้นำเหนือผู้นำตามแนวคิดของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims).....	34
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก	102
ภาคผนวก ข	106
ประวัติของผู้วิจัย	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา.....	48
2 จำนวนครูผู้สอนในสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่ให้ข้อมูลจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และประเภทของสถานศึกษา.....	54
3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2.....	56
4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง.....	57
5 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง.....	58
6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง.....	59
7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก.....	60
8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและการดำเนินทางสร้างสรรค์.....	61
9 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง โดยการสร้างผลงาน.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10	ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง..... 63
11	ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของ ผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา..... 64
12	การทดสอบค่าวิกฤตที่ (<i>t-test</i>) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี..... 66
13	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา..... 67
14	การทดสอบค่าวิกฤตที่ (<i>t-test</i>) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์น้อย กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มาก..... 69
15	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตาม ประเภทของสถานศึกษา..... 70
16	วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน..... 72
17	เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายกลุ่ม..... 73
18	เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากร เป็นผู้นำตนเอง จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายกลุ่ม..... 74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19	เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายชื่อ..... 74
20	เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและการดำเนินทางสร้างสรรค์ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายชื่อ..... 75
21	เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายชื่อ..... 76
22	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2..... 113

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
---	---------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University